

Simmels samlede

Georg Simmel: *Gesammelte Werke: Aufsätze 1887-1890. Über sociale Differenzierung, Die Probleme der Geschichtsphilosophie*; Frankfurt a.M., Suhrkamp 1989, 434 s.; *Philosophie des Geldes*, Frankfurt a.M., Suhrkamp 1989, 787 s.; *Einleitung in die Moralwissenschaft I*, Frankfurt a.M., Suhrkamp 1989, 457 s.

*

Man har i de sidste ti år kunnet tale om en Simmel-renæssance, og tiden er nu inde til lanceringen af en 'Gesamtausgabe'. Det er Suhrkamp, som har slået sig på Simmel, og når det sker, sker det med maner. Udgaven er planlagt til 24 bind og forventes først færdiggjort år 2010. Skal et sådant foretagende give mening forudsætter det, at forfatteren har ubetvivlelig klassikerstatus, at værket med andre ord ikke er gået i glemmebogen igen om 20 år. Derfor akkompagneres udgaven da også af en række "Simmel-Studien" og tekstudvalg. Men er Georg Simmel da en klassiker, eller med andre ord: er det umagen værd at Suhrkamp-kulturen kaster sig over ham?

Der tales uophørligt om Simmel som klassiker, og især inden for sociologien har han fodfæste som en af grundlæggerne af disciplinen. Dette ry grunder sig dels på debutværket *Über sociale Differenzierung*, dels på den store *Soziologie*. I det

førstnævnte værk lancerer Simmel sin variant af den differentieringstese, som op til i dag har domineret som beskrivelsesform i det mere teoretiske hjørne af fagsociologien. Tesen går tilbage til Herbert Spencer, der beskriver samfundet som en superorganisme, der udvikler sig gennem en fremadskridende integration og differentiering. Udviklingen går fra en usammenhængende homogenitet til en sammenhængende heterogenitet. Differentieringen er ikke en opløsningsproces, for samfundet - det ubestemte substrat i processen - 'overlever', det har en systemisk natur. Til forskel fra Spencer og senere Durkheim, har Simmel i høj grad blik for problemerne og konflikterne i denne udviklingsproces. Simmels problembevidsthed knytter sig til individualitetens skæbne: parallelt med differentieringens rationalitet løber en nivelleringslogik, der for individet tager sig ud som en massificering og anonymisering. Den moderne individualitet produceres i differentieringen, men trues samtidig af en massiv, anonym funktionalisering. Det andet af Simmels klassiske værker - *Soziologie* - er berømt for sin elegante grundlæggelse af sociologien som en moderne videnskab om formerne for samfundsmæssiggørelse.

Sociologien skal udelukkende tematisere det samfundsmæssige ved samfundet, og dette knytter sig til formerne for vekselvirkning mellem individerne. Dette ko-reografiske blik på samfundet gav stødet til en type formalsociologi, der i nogen grad fortegnede billedet af Simmel i eftertiden. Simmel er ikke en *hardliner* i denne

ANMELDELSER

forstand; formerne for vekselvirkning er ikke at betragte som geometriske former, der kan optage et indhold, men snarere som et sociologisk værktøj, der muliggør en refleksion over fundamentale spørgsmål som, hvordan samfund er mulige.

Uden for fagsociologernes kreds har Simmel cirkuleret som en gådefuld og uklar inspirationskilde for den kreds af venstreintellektuelle, der især efter 2. Verdenskrig kom i vælten: Lukacs, Bloch, Kracauer, Benjamin og Adorno. Her er det ikke sociologen, men modernitetsdiagnostikeren Simmel, der trækkes på.

Med sin *Philosophie des Geldes* fik Simmel stor indflydelse på Lukacs' refleksioner over varens fetichkarakter, og Simmels program for bogen - "von der Oberfläche des wirtschaftlichen Geschehens eine Richtlinie in die letzten Werte und Bedeutsamkeiten alles Menschlichen zu ziehen" - blev medbestemmende for den essayistiske attitude hos Benjamin, Adorno og Kracauer. Alt i alt skulle der således ikke være nogen grund til at betvivle Simmels klassikerstatus. Ikke desto mindre taler Michael Rutschky i en tankevækkende anmeldelse (*Die Zeit* nr. 25, 1989) om Simmels værk som et rygte og et løfte, der muligvis ikke vil vise sig at holde, hvad det lover. Den tyske sociologi er i krise. Luhmann fordriver tiden med at artikulere og finpudse sit system, og Habermas er udvan-dret til filosofien. Rygtet siger, at Simmel på forbilledlig vis demonstrerede, hvordan sociologien skulle bedrives i det moderne: sociologen som en animator, som en medieintellektuel, en filosofisk journalist, der

med sine snapshots formidler en basal nysgerrighed og lyst i forhold til samfundet som refleksionsgenstand. Problemet er imidlertid, at de fleste af Simmels værker langt fra er synderlig befordrende i den henseende. De er kedsommelige indtil det dræbende. Simmels stil står i vejen.

Der er et væld af sublime iagttagelser og refleksionsglimt, men de terroriseres af et uendelig langsomt tempo og en akademisk omstændelighed, der savner sidestykke. Sådan står det til med alle Simmels større værker, og dette forhold vil efter alt at dømme forhindre, at det samlede værk som sådan vil få et gennembrud af de store. Det vil sige et gennembrud, som har en vis tværfaglig fascinationskraft, som det fx har været tilfældet med Nietzsche, Heidegger og Wittgenstein. Disse tænkere har vist sig anvendelige inden for en lang række forskellige sammenhænge, og deres værker reciperes både dogmatisk, fantasifuldt og respektløst i ét væk. Måske venter der Simmel en lignende skæbne. Forventningen må i så fald knytte sig til udgivelsen af de flere hundrede essays, Simmel offentliggjorde de særeste steder. Endnu har forskningen langtfra et overblik over dette tekstkorpus, men i de allerede tilgængelige essays ses konturerne af en analytisk praksis, der ikke i den grad forsøger at leve op til den tyske universitetsfilosofis acceptregler. Det er løftet om en sociologisk 'poetik', der trods alt kan danne grundlag for at imødesee de kommende årtiers Simmel-udgivelser med spænding.

Henrik Ørnstrup